

MAGYAR SIKETNÉMA-OKTATÁS

A „SIKETNÉMA-INTÉZETI TANÁROK ORSZ. EGYESÜLETÉNEK“ HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik minden hó elsején.

Előfizetési díja egy évre 100 K.,
nem tagoknak 120 K.

Szerkeszti: Dr. Bárczi Gusztáv.

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában, Hiszek egy isteni örök igazságban
Hiszek Magyarország feltámadásában. Amen.

TARTALOM. *Keményffy* Károly: Státus-mozgalom. — *Völker* József: A siketnémák ki-
ejtés-tanításáról. (3.) — *T. Z.*: A gyógypedagógia címe alá foglalt tudomány-
ágak művelése céljából tud. társaság alakul. — *Különlétek.*

Státus-mozgalom.

A vesztett háborúval járó bajok, nyomorúságok, a középosztálynak s közelebről: a tanárságnak egyre nyomasztóbb és elviselhetetlenebb, mostoha gazdasági helyzete úgy látszik, hova-tovább sorompóba állítja, egy frontra hozza mindazokat, akik tisztességes megélhetésüket mindenkor lelkesen végzett nemzet-építő, nehéz munkájuk ellenértékeként méltán megkívánhatják. Itt is, ott is mozgolódnak a kartársak; mindenfelől egy-egy jajt jelent egy-egy tanári gyűlés. Az értékeit, színét, idealizmusát egyre pazarabbul elvesztegető ember-rengetegben nyarat kergető, hűvös őszi szellő borzongat... Iskoláink ablakából szinte látjuk boldogulásunk nyarát tovatűnni; és sűrű ködfelleges az ég a pedagógia szerény berkei felett.

„Megnehezült az idők járása felettünk.“ Sokszorosabban tán annál is, mint ahogy a keserű szívű magyar költő még csak el is gondolhatta valaha!

Ez a nehéz sors: a jelen tengernyi baja és a jövő kilátások sívársága, patantotta ki az egri kartársak által megindított státusmozgalmat, melynek hírére már csak azért is rokonérzésekkel dobbant a mi szívünk, mert hiszen a mozgolódást kiváltó élet-körülmények mindannyiunkkal közösek és feltétlenül egyek vagyunk abban a gondolatban, hogy valamit kellene, kell is csinálnunk, — ha azt nem akarjuk, hogy halogató s hallgató nyugalmas valónkat lassacskán halálra szorítsa a drágaság ezerkarú polipja.

Március 5.-én Budapesten eme felhívás és ilyen gondolatok hozták össze a fővárosi és váci testületek tagjait, valamint a vakok int. és gyógyped. nevelőintézetet képviselő tanügyi férfiakat. Ennek az értekezletnek lefolyása komoly és nívós volt. Az ott elhangzott megállapítások és az ezek nyomán leszűrődött általános vélemény pedig olyan fontos, hogy kíváncsún látom megörökíteni lapunk hasábjain. Mert e gyűlés olyan bővizű folyamatnak vált frissen fakadó forrásává, mely a jövőben áldásos, üdítő itala lehet az egész tanárságnak. De előbb: el kell hagynunk a talpunk alatt mindjobban fogyó percentuális (harmadolási) státus-rendszer tarolt szigetét. Az ár felett pedig csak egy biztos hely látszik, melyre felhúzódhatunk: a szolg. időn alapuló, automatikus státus-rendszer mentőbárája.

Nézzük tehát először is az értekezlet tárgyalási eszmemenetét.

Csak egy pillantás a státus képére meggyőzött bennünket arról, hogy ha

azon a momentán reparálni valók mindjárt javító munkára vétetnének is, emellett feltétlenül új utakat, friss ösvényt igyekezzünk keresni: olyat, amelyen az előhaladásnak feltételei megvannak. A szakszerű fejtegetések világánál ugyanis döbbenetes kép bontakozott ki előttünk. Státusunk a természetes fejlődés előre törekvő szekeréből kiesett, kátyúba hullott; képzésünk nincs, új emberek a közel jövőben nem jöhetnek a pályára, amely különben ez idő szerint nem is nyújt semmi előnyt — szemben a hatványozott mérvű fizikai és szellemi erőfeszítésekkel —, s ha valaki át is akarna jönni hozzánk, az csak gyakorlatlan, kezdő tanfőfiú lenne, mert az eddigi szolgálati évek be nem számítása csak elriasztó lehet a bizonyos szolgálati évekkal rendelkezőkre, nem pedig vonzó. Nincs, és 5—8 éven belül nem is lesz, aki a fiz. osztályokban tengődőket a hátsó pozíciókból előbbre tolhatná. Ezenfelül a megüresedő állások felett egyre ott lebegő p. ü. miniszteri Damokles-kard: a megszűnés veszedelme s státus stabilitásának fő-ütőerét fenyegeti, holott jól tudja mindenki, hogy nálunk felesleges ember nincs. Így tehát *státusunk helyzete* egyre biztosabban, évről-évre *romlik*. Egy kis párhuzam az állami tanítók helyzetével mindenkit meggyőzhetett arról, hogy általában nem vagyunk náluk kedvezőbb körülmények között, sőt sok esetben a kártársak nem kevese határozottan *vesztett* azzal, hogy a mi pályánkra jött. Hogy pedig ez tarthatatlan állapot, az kétségtelen.

Azután bemutatott a gyűlésen egy olyan *tervezet*, mely a szolgálati időt révén alapul, igen szerényen a X. f. osztálytól kezdve a VI. f. osztályig szorítózná státusunk tagjait — olyanképpen, hogy a 4. szolg. évtől a IX., — a 10. sz. évtől a VIII., — a 19. sz. évtől a VII., — a 28. szolg. évtől kezdve pedig a VI. f. osztályokba juthatnók.

Az *automatikus* előlépési rendszer sok előnye ma már vitán felül áll. Igazságos-, és méltánytalanságokra kevesebb teret enged. Nem függ a véletlentől; senkinek a halálát nem kell ott várni senkinek. Rangsorbeli sérelem aligha érhet valakit. Komoly érvek a gyűlésen sem hangzottak el ellene. Nem félhetjük sem jövődöbeli *tanárképzésünket*, sem *címünket* azon állásfoglalástól, mely teljesen kilátástalannak ítélvén a középiskolásokhoz hasonló percentuális státusrendszert: az egyedül életképes automatikus rendszer mellett dönt. Nem is függ oly értelemben össze a tanárképzéssel, hogy annak leendő nivóját szabályozná, vagy szervezési munkálatainak élébe váгна. Ma már tanárképzésünket akkor, amikor kiegészítő iskolai tanítóképző működik — nem tudjuk másnak, mint főiskolának elképzelni, legyen az bár egységes típusú 3 tagozattal, vagy laza kapcsolatú a pedagógiummal. Mindenesetre azt a multbeli 2 éves szervezetében feltámasztani olyan pszichológiai és pedagógiai anakronizmus volna, mely határozottan visszavágná, vagy legalább is stagnálásra kényszerítené az egész speciális oktatás tudományát és gyakorlatát. Bárki is, ha volna aki ezt akarná, a szükségszerű fejlődés útjába rakna csak ingatag gátakat. Ez a mumus tehát csak gyerekjáték, mely kócból s rongyból van. És a *cím* generális rendezése is elsősorban a főiskola kérdéséről függ s nem a státus-előlépések mikéntjéről. Ha minden kérdésünket egymásba kapcsolunk a státus védőszárnyai alatt, úgy fogunk járni, hogy sem az egyik, sem a másik téren nem sorvadnak el sérelmeink. Éppen ezek a most is felvetődő, már régóta élő aggodalmak mutatják, (legerősebb argumentumoként a jelenlegi státusrendszer ellen), hogy mennyire nem függ sem *címünk*, sem *főiskolánk* megcsinálása attól: milyen módozatok mellett történik előlépésünk?

Hiába van harmadolási rendszerünk, hiába próbálunk egyre jobban a középiskolák epigonjai lenni, csak egyetlenegyben találkoztunk velük: ebben a mos-

tohává szegényült státusrendszerben, — mely önmagában nem hozott meg nekünk semmit, égető kérdéseinket egyetlen határozott lépéssel előbbre nem vitte a döntés irányában, problémáinkat meg nem oldotta és oldhatja.

Az értekezlet több hozzászólás után végül is egy *ötös bizottságot* küldött ki, melynek 4 főirányban jelölte meg sürgős feladatát. Midőn e sorok íródnak, még nem tudni: mit és hogyan végeztek? Annyi jutott csak tudomásunkra, hogy tájékozódásuk az első irányban máris negatívummal járt, amennyiben a státusbeli üres állások (36,) betöltésének kérdésénél arról kellett sajnos meggyőződniök, hogy *üres állások tulajdonképpen nincsenek* s a legutóbbi rendkívüli előléptetések sem u. n. *ajándék* állásokra történtek. Vagyis az a törekvés, hogy az adott helyzetben legalább 36 kartárson lendítsünk első lépésként valamelyest, sikerrel nem járt.

Mi tehát ebből a levonandó legfőbb tanulság? Ha a speciális szakoktatás művelői ki akarnak a jelenlegi zsákutcából vergődni, elsősorban arra kell törekedniök, minden rendelkezésükre álló úton és módon, hogy egyakarattal függetlenítsék magukat a százalékos előlépési rendszertől a státust illetőleg; ezt követőleg pedig közbenjárjanak illetékes helyen a képzésnek elvileg főiskolai deklarálása érdekében. Az automatikus rendszer be van már vezetve minden olyan tisztviselői kasztnál, amely az államorganizmus nagy gépezetében, mint mozgó motor, erőt, lendületet képvisel: a vasutasoknál, postásoknál. Az ország vérere-zete: a vasút és ideghálózata: a posta már évek óta élvezi e rendszer előnyeit. Lehet, hogy egyes ágazatok még nem szorgalmazták a rendszer-cserét; de talán nincsenek is ott kirívóbb sérelmek és mindenesetre hiányzanak náluk a miénkhez hasonló kilátástalan körülmények.

Vessünk egy pillantást a gyakorlati megoldásra is. A számítások most folynak olyan célból, hogy megállapíttassék: mit jelentene pénzbeli szempontból az újítás? Meg vagyok máris győződve arról, hogy ez sokkal kevesebb anyagi áldozattal jár, mint az első pillanatra tetszik. Az így besorozott státusbeliek csak egyetlen labilis pótlékkal bírnának, mely az időnkénti nagyobb árhullámmáshoz igazodnék. S ez egyben magában foglalná a végelgyengülésben levő, — és hiába is mond mást a Kansz: legtöbbször szegényletes és panaszos természetbeni ellátás ellenértékét is. Ennek részletes latolgatása azonban nem lehet feladatom. De a gyakorlat épp legutóbb (a bíráknál) azt is megmutatta, hogy mennyire lehető egy kis jóakarattal törvényhozásilag üdvös változásokat eszközölni.

Képzeldődök ugyan a mai világban nem lehetünk. Nem ringathatjuk olyan illúziókban magunkat, hogy kicsi összességünk egy csapásra, önállóan oldja meg létünk legnehezebb problémáit. De ha kialakult már egységes álláspontunk, akkor ezt érvényre juttatni főtörekvésünk legyen. Meg kell győznünk igazunkról előljáróinkat, barátainkat, határozott irányban kell belekapcsolódnunk a Kansz átfogó, nagy gazdasági küzdelmébe.

Valamit pedig még hangsúlyozni kívánok azért, mert szándékaink a lehető legtisztábbak. Ez a mozgalom sem az egriek elgondolása, — sem a mi szándékunk szerint nem akarja a mi közvetlen hivatali felsőbbségünk felelősséges munkáját megnehezíteni felfelé, vagy jóindulatú törekvéseit keresztezni. De éppen az ügyosztályunk részéről tapasztalt támogatás és megértés tesz őszintévé bennünket s képessé arra, hogy mozgalmunkkal még jobban alá támasszuk pártfogóink munkálkodását. Őszintén számot kellett adni érzéseinkről; hiszen a súlyos kenyérgondok minden más problémát háttérbe szorító kérdései a ránk jövő két hónapban

fognak általánosan rendeztetni. Tehát a döntő hetek idején nekünk is felkészületen, *résen kell lennünk*. Míg ezt egyfelől elsődű érdekeink kötelességünkkel teszik, másrésről parancsolja az a féltő aggodalom, mellyel a fogyatékos gyermekek oktatásügyén e balsorsú időkben is annyi szeretettel csügünk.

Keményffy Károly.

A siketnémák kiejtés-tanításáról.

Irta : Völker József.

3.

A hang szintelensége, fátvoločottsága, erőltetettsége, megnyujtottsága, modulálása, a rossz kapcsolás az érthetőség rovására esik. Alaptétele, hogy minden egyes hang tökéletesen legyen kifejlesztve. A jól kifejlesztett, nem folyton változó, módosuló hangot könnyebb összekapcsolni, összeolvasztani, egészszé, egységgé. Mert a beszédben, különösen a mesterséges úton —, idegen segítséggel elsajátított beszédben is megdönthetetlen igazság marad, hogy alaposan kidolgozott, kicsiszolt részeket könnyebben és művésziebben lehet összeilleszteni, mint a csak nagyjában elkészített, érdes darabokat. Igaz, hogy ezen eljárás hosszú időt, türelmet, pontos, lelkiismeretes munkát igényel és igaz az is, hogy ezzel nem tehetnénk eleget a tanterv azon követelményének, hogy a hangokat a legrövidebb idő alatt kapcsoljuk össze szavakká és mondatokká. De ha figyelembe veszem, hogy olyik gyermek 7—10 évig hordta a némaság keresztjét zúgolódás nélkül, akkor az érthető, nem kínosan vergődő megnyilatkozhatás kedvéért, ha mindjárt nem is volna tisztában a munka céljával, bizony-bizony elvárhat még néhány hónapig. A mi végső célunk a beszéd elsajátíttatása. És nem-e azt tapasztaljuk, hogy a munka-folyamatban, a legnagyobb nehézséget mindenkor a kiejtés bizonytalansága, a beszéd technikai része okozza. Egy-egy kifejezés tárgyalásakor a gyermek figyelme a kiejtésre, a tárgyra és a formára irányul. Ha azonban a beszéd technikai része annyira ki van művelve, mint azt az érzékű embernél tapasztaljuk, ha a lélek impulzusára, szinte ellenőrzés nélkül csupán a kifejlődött hangrézkre támaszkodva folyik ajkáról a szó, akkor ez a mozzanat kiesik a beszédtanulás menetéből és a semmi nehézséget nem okozó tartalmi rész mellett minden figyelmét az alaki részre fordíthatja. A mi áldozatot hozok az első időben a kiejtés tökéletessége érdekében, az bő kamatot hoz, mert a felsőbb fokon a tanításnak, a gondolatok közlésének, feldolgozásának nincs akadály. Emelett bizonyít különben az a tapasztalat, hogy a beszédben való túlságos lassú haladásunk dacára a jó kiejtésű teljesen siket gyermekek jobban tanulnak meg beszélni, mint a rossz kiejtésűek. Megszűnik a lelketölő, de haszonnélkül való kiejtésjavítás, amikor 10—20-szor kell elmondani és elmondani valamit anélkül, hogy célt érnék el.

De talán túlságosan mesze tértem ki abban az igyekezetben, hogy rámutassak oktatásunk azon hibáira, amelyek törekvéseinket keresztvezik. Visszatérve a hangfejlesztésre, 1—2 példában még rá akarok mutatni arra, hogy mit kell szem előtt tartanunk. Így mondjuk az „f”-nél vigyazzunk arra, hogy a két fogsort keskeny rést képezve az alsó ajkon kívül a beszélő szerv többi része teljesen nyugalmi helyzetben maradjon, az alsó ajak csak gyengén érintse a felső fogsort és hogy a hangoztatás alkalmával a kiáramló levegő ne meleg, hehezetes, hanem fuvó, folytonos, a levegő felhasználás egyenletes legyen. Kapcsolatainál ugyanaz az irányadó mint „p”-nél. Amit különben az összes mássalhangzókra is vonat-

koztathatunk, így teszem a „v“ hangra is. A siketnémák kiejtésrenyhésege sokszor, a legtöbb esetben a kiejtés oktatás rendjében az első hangok között szereplő v-hangnál lép fel. Ugyanis nem ügyelünk eléggé arra, hogy a hang alkotó elemei kellően összeolvadjanak. A legtöbbször a spiráns légáram rovására a zöngés rész kerül a hangot felismerhetetlenné alakító túltengésbe. Ilyenkor persze az ajkak beidegezése nem szabályszerű, petyhüdtek, a légáramlás pedig vagy nem elég erős, vagy hehezetes. A hang beállítása és a légáram megindítása egyszerre történik meg. A hangot rövidesen, határozottan ejtessük ki és kizárt dolog, hogy fenti hiba előfordulhasson. A kiejtés tisztaságára, érthetőségére lényeges befolyása van az „l“-nek is. A magyar nyelv „l“-je bilaterális alveoláris képzésű zöngés hang. A siketnémák kiejtésében túlteng a zöngés elem. Nincs meg a hang jellegzetes folyékonysága, ami arra vezethető vissza, hogy a zárlat rendesen túlszéles és emiatt a légáramlat nem ömlik ki szabadon, egyenletesen és folytonosan. Csak néhány szembeötlő dolgot emelek még ki. Lényeges és fontos követelmény, hogy a legnehezebb, a legkevésbé észrevehető, érzékelhető hangok, mint a ty, gy, j, r, z, s, c, zs, cs, később, vagyis akkor vétessenek elő, amikor bármely beszéddel összefüggő, a hang létrehozásához szükséges beszédszervi mozgás, állás már semminemű nehézséget nem okoz. Mert csak akkor érhetjük el azt, hogy ezeket a hangokat a maguk természetes és egyszerű mivoltában kifejleszthessük. Az oktatás súlyos hibáját: az oktalan levegőpazarlást minden áron esetleg hetekig tartó hangoztatási gyakorlatokkal is ki kell küszöbölni. Minden rokon-, azonos helyen képzett, rövid és hosszú hangot állítsunk szembe egymással, hogy például a b-t a szó végén szabályszerűen ki tudjam ejteni, illetőleg befejezni, eminens követelésem, hogy a növendék fojtott zöngét tudjon képezni, mert csak úgy tudja, teszem ebben a szóban „bab“ az utóbbi „b“-t nazálissá válás nélkül megalkotni.

A kiejtéstanítás a beszédtechnika szolgálatában áll. Ha a fokozatos haladás útján annyira jutottunk, hogy mi már mondatokat is képeztehetünk, figyelembe vesszük ugyan a gyermek testi-lelki állapotát, a megnyilatkozáshoz szükséges értékes anyagot és kifejezési formát nyújtunk neki, de bennünket elsősorban és legfőképpen annak technikai kivitele érdekel és pedig, hogy a hangok tiszták legyenek, hogy a kapcsolatok, a tagoltság a nyelv törvényeinek megfelelőjenek és hogy a szóban, a mondatban a kellő részen meg legyen a hangsúly. Ami a siketnémának a lassú haladás dacára a beszédhez való viszonyát illeti, arra is rátérek röviden. Tudjuk, hogy a gyermek általában először nem bizonyos és pontosan meghatározható körben tesz helyes beszédképességre szert, sőt ellenkezőleg. Csapongó szelleme átfogja a tapasztalások egész birodalmát, agyában a gondolatok egész tömege rajzik és érzésének, gondolatának igyekszik is kifejezést adni. De mindig csak 1—2 szóval és minden viszonyítás nélkül. Gondolatainak tengerén csak a vizek mélyéből kiugró szigetek kapnak nevet. De azért a gondolat és a kifejezés, a beszéd eleitől fogva szorosan összekapcsolódik. A siketnémák oktatásában e fokot mindig elkerüljük. Mindig arra kényszerítjük, hogy figyelmét egy általunk választott tárgyra, cselekvésre, eseményre terelje, amelynek az értéke természetesen előfordulása esélyével áll arányban. Ami az ő sajátlagos lelkivilágát, akár a munka, a tanítás, a játék közben fakadó, megnyilatkozásra megérett érzéseit, kívánságait, gondolatait illeti, a siketnéma magára hagyatott és szóbeli kifejezésre eszköze, módja nem lévén, kénytelen a jelhez menekülni. A gondolat további taglalása nélkül arra akarok rámutatni, hogy az előgyakorlatok befejezésével, a gagyogás és tökéletes beszédszervhasználat mesgyéjén át a hangkifejelesztés fokán a hangok összekapcsolásával azonnal eszközt kell teremteni és adni

a siketnémának, hogy gondolatait széttaglalja, a gondolat logikailag fontos elemét kiválassza és 1—2 szóban kifejezze. Ez az élet iskolája. Vonatkozást, viszonyítást itt ne keressünk. A lényeg, a fontos az, hogy a gondolat kifejezésére szolgáló mondat bármily töredékével a gyermek a gondolatot fejezze ki. Teszem fel a kiejtés fokán akármelyik szó: be, ki, tábla, le stb. ne csak magát a pusztá fogalmat jelöljék meg, hanem gondolatának tengerén ezek legyenek a megnevezett szigetek. Tehát a *be* szócska kifejezhei azt, hogy *gyere be, menj be, hozd be, a le* szócska: *törüld le, vedd le; nem-toll-nem irok tollal*. A kifejezési mód szegényes volta hovatovább a tanultak arányában tágul, bővül, úgy formai, mint tartalmi tekintetben. Ha így fogom fel és így tanítok, ha a gyermeket nem kötöm a szóhoz és annak jelentéséhez, akkor gondolat-képzletvilága több tápot nyer, mely kifejezésében csak néhány szó révén is a hangos beszédhez van kötve. Erősen hiszem, hogy a technikai rész kiművelésével, a kifejezési készség megadásával el fogjuk érni azt a célt, amelyik mint elérendő szemünk előtt lebeg. Az előadottakból nyilvánvaló, hogy a szigorú értelemben vett kiejtéstanítás idejét lényegesen hosszabb, a II.-ik tanévre is átmenő időtartamban állapítanám meg. Az eddig felsoroltakon kívül késztet arra az a tapasztalat is, hogy a hangfejlesztés fokán utolsóknak maradt kiejtésileg is legnehezebb hangok rendszerint annyira elromlanak a nyári szünidő alatt és annyira berozsdásodnak, hogy azokat kijavítani nem lehet. Az ily módon előálló technikai akadály pedig a tanításnak, haladásnak kerékkötője és az érthetetlen beszéd előidézője lesz. Jelszavam: Tekintet nélkül az időre, csak annyi hangot vegyünk elő az első osztályban, ahányat önmagában, kapcsolataiban, összetételében kifogástalanul sikerül kifejleszteni, a többi marad a következő évre, amikor a fejlődő értelem és a beszéd szerv készsége munkánkat megkönnyíti.

(Vége.)

A gyógypedagógia címe alá foglalt tudományágak művelése céljából tudományos társaság alakul.

Az érzéki, szellemi és erkölcsi fogyatékoságú gyermekek és fiatalok nevelésével és oktatásával foglalkozó intézmények az elmúlt évtized alatt szerveztettek és gyakorlati irányú fejlődésük a szakemberek várakozásának még ma is majdnem minden tekintetben megfelel. Új intézetek szervezésére, különösen Csonka-Magyarországon alig van szükség s csakis az intézetek keretei kívánják meg a célszerűnek mutatózó kibővítést, illetve átszervezést.

Az intézetek gyakorlati irányú fejlesztése azonban a szakemberek idejének nagyobb részét annyira lekötötte, hogy oktatásügyünk gyakorlati irányú fejlődésével oktatásügyünk szakirodalma lépést nem tarthatott. Főleg ez a magyarázata annak, hogy rendszeres tudományos eredményekre ma még nem hivatkozhatunk. Voltak ugyan mindig lelkes szakembereink, akik fáradságot nem kímélve, értékes szakirodalmi munkásságot is fejtettek ki, de a feldolgozott szakkérdések a megfelelő rendszer hiányában még ma is elszigetelten állanak egymástól és sem egymással, sem pedig az egységes alapot képező normális szaktudományokkal — épen ezen rendszertani összefüggés hiánya miatt — nem kapcsolódhatnak teljes egésszé.

Szaktudományunk rendszeres művelése, felépítése s a meglévő kereteknek rendezése és kibővítése, nemkülönben a jövő generáció megfelelő képzése érdekében, pályánkon működő szakembereink között szellemi kapcsolatot kell teremteni. A címben jelzett tudományos társaság épen ezen szellemi kápos megteremtése, a meglévő szakirodalom rendszeres feldolgozása, továbbfejlesztése és rendszertani kereteinek felépítése és kitöltése céljából alakul.

A nehéz, úttörő munkára vállalkozó társaság megalakulását úgy a hivatalos, valamint a tudományos szakkörök is meleg érdeklődéssel nézik és munkásságától szakirodalmunk, oktatásügyünk, valamint tanárképzésünk megfelelő irányú és tartalmú fejlődését várják. Különben pedig a társaság működése nem óhajtja érinteni a meglevő és működő tanáregyesületek körét.

(T. Z.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Szabó Imre új fordítása. Közlebbi számunkkal igen fontos mű közlését kezdjük meg. Szabó Imre rk. lelkész, a budapesti sn. intézet volt hittanára, oktatásügyünk lelkes és igaz barátja volt szíves a tanár-egyesületnek rendelkezésére bocsájtani *De l'Épée „Siketnémák oktatása rendszeres jelek útján”* című munkáját, melynek francia eredetiből való fordítását az év elején fejezte be ügyünknek kívülről is buzgó és önzetlen munkálója. Midőn e helyen felhívjuk kartársaink figyelmét a siketnéma oktatásügy irodalmának eme korszakos és kimagasló művére, — amelynek németnyelvű fordítása is csak az utóbbi időben jelent meg, — egyben hálával és ragaszkodással tekintünk ama papi férfiúra, aki a mostani nehéz életkörülmények közepette sem feledkezett meg a magyar siketnéma oktatásról és szakít magának időt, keres alkalmat elmélyedő fonetikai szakmunkák tanulmányozására és azok közkinccsé tételére is. Emaz újabb fordításával nemcsak könyvészetünkben állított újabb emléket magának Szabó Imre, de a szívünkben is mélyebbre véste magát. — A fordítást a terv szerint számainkhoz negyed- és félívnvi mellékletekként adjuk s ezzel párhuzamosan különnyomatok is készülnek, hogy a közlés befejeztével a kitűnő munka mindjárt könyvalakban is rendelkezésére álljon egyesületünknek.

† **Fürj Pál** gyógypedagógiai tanár hosszas betegség után meghalt; április hó 14-én temették.

Vál. gyűlése volt a S. T. O. E.-nek április hó 30-án délelőtt a sn. budapesti intézetében, mely alkalommal több fontos tárgy került megbeszélésre. Különösen két kérdéssel foglalkoztak igen behatóan. Az egyik: a *vakok* intézeténél működő kartársaknak egyesületünkkel történő kooperációja, mely gondolat a választmány részéről is kedvezően fogadtatt s a részletkérdések megbeszélésével részünkről egy bizottság bizatott meg. — A második kérdés: az egyesület álláspontja az alakulófélben levő *tudományos társaság* ügyében olyképen szegesztett le, hogy a választmány nem látja szükségesnek alaposan kidolgozott munkaprogramjának feladását és szellemi erőink megosztását, szétforgácsolását sem tartja kívánatosnak.

A Kansz április 29-én d. u. 5 órakor a Vigadóban a tisztviselők általános fizetésemelése ügyében impozáns nagy gyűlést tartott, amelyen státusunk is jelentékeny számmal képviselve volt. Az immár sokáig el nem odázható, generális fizetésrendezés ügyét, — mellyel kapcsolatban az egész vonalon indokolt türelmetlenség és elkeseredés volt észlelhető, — eme hatalmas demonstráció nagy lépéssel vitte a pusztáigérekén túl a valóság elé.

Magyar Gyógypedagógia. Ujból megindult hozzánk legközelebb álló lap-társunk: a *Magyar Gyógypedagógia*. Szerkesztője Ungermann József kartársunk. A most megjelent X. évfolyamú 1—4. sz. tartalmazza a szaktanács működéséről szóló összefoglaló jelentést 1918 évtől 1921-ig; ezt követőleg Berényi Ferenc beszámol a Berkes-jubileumról; Páncél Imre ismerteti a gyógyped. psych. továbbképző tanfolyamot és a rangsoron felül még a hazai gyp. hírek és a „Külföldi szemle” rovatban németnyelvű országok gyógypedagógiai eseményeinek regisztrálása élénkíti a lapot. — Kiadója: a Gyógyped. T. O. Egyesülete; egy évre 100 korona.

Gyógypedagógiai tudományos társaság megalakítása érdekében kezdett mozgalmat a múlt hó elején *Tóth* Zoltán kartársunk. A szervezőbizottság nevében körlevélben fordult a fővárosi és vidéki szakintézetekhez, hogy eme tisztán tudományos célzatú tömörülést sikeres toborzás útján létrehozza. A szervezés szükségességét mostani számunkban meg is indokolja. — A mi álláspontunk e kérdésben az, hogy bármennyire is rokonszenvezzünk minden olyan törekvéssel, mely továbbképzésünket szolgálja, a mai viszonyok mellett nem tarthatjuk olyan sürgősnek e társaság megalakítását annyival is inkább, mivel így a meglevő tanáregyesület — mely gazdag munkaprogrammal lépett a megvalósítások küszöbére — sem anyagi kérdésekkel (a Kansz!), sem tudományos szakdolgozattal nem foglalkozván ezután: ön-maga, ok nélkül adná fel jelenének indokoltságát, célját, tradícióit és jövő kilátásait.

Adomány lapunknak. Sopron szab. kir. város tanácsa Völker igazgató kérelmére 4539/1922. számú határozatával a M. S. O.-ra élőfizetett 1000 korona díjjal. E nemes tény mellé, azt hisszük, kommentárt fűznünk felesleges.

A budapesti intézetben a V. K. M. Klis Lajos igazgatónak április hó 1-től kezdődőleg 3 havi egészségügyi szabadságot engedélyezett. Ezen időtartamra teendőit Nagy Péter menekült igazgató látja el. — A kir. ügyészség Bihari Károly dr. nyug. tanár ellen a kommunizmus idejéből emelt vádat kegyelmi úton megszüntette, ellenben Váradi Zs. ellen továbbra is fenntartotta a váddal járó nyomozást.

Előadások a siketnémákról. Az egi intézet igazgatósága elhatározta, hogy körzete — Heves és Borsod vm. — területén levő városokban, nagyobb községekben a siketnémák lelkivilágáról, valamint oktatásukról népszerű előadásokat tart. Az elhatározást tett követte, amennyiben márc. 5.-én Sturm József tanár Gyöngyösön —, Mlinkó István igazgató márc. 19.-én Hatvanban —, Leopold Rezső tanár ápr. 2.-án Tiszafüreden —, ápr. 23.-án Dankó István tanár Füzesabonyban és Leopold Rezső Hevesen olvastak fel. Az ottani lapokból is megállapíthatólag mindenütt nagyszámú közönség hallgatta végig a szokatlan tárgyú előadást és állandó figyelem kísérete az érdekes demonstrációkat is. Az előadások mind erkölcsileg, mind anyagilag kellő sikerrel jártak s így amellet, hogy oktatásügyünknek a vidéken sok új barátot szereztek, egyben az egi intézet pénztárát is jelentős bevétellel gyarapították. (M. L.)

Rangsorunkat, helyszűke miatt, júniusi számunk hozza.

Pályázati felhívás.

A „Siketnéma-intézeti tanárok Országos Egyesülete“ a „Németh László-féle ösztöndíj-alapítvány“ 1921—1922. tanévi jövedelmére pályázatot hirdet.

Pályázni lehet minden szegénysorsú siketnéma-intézeti tanárnak vagy igazgatónak fiú- vagy leányárva, vagy ilyen hiányában fiú- vagy leánygyermek érdekében, aki bármely középfokú iskolát, vagy ezekkel egyenrangú szakiskolát látogat, vagy az 1922—1923. tanévtől kezdődőleg látogatni óhajt.

Az egyszerű kérvény, amelyben a rászorultság mérvét, a testvérek számát és az eddig folytatott tanulmányokat ajánlatos megjelölni és amelyhez a múlt tanévi bizonyítványt és a mostani félévi értesítőt is kell csatolni, minél előbb, de legkésőbb 1922. évi június 1-éig a „Siketnéma-intézeti Tanárok Országos Egyesületének“ elnökségéhez (Vác, Siketnéma-intézet) küldendő be.

Vác, 1922. április hó 30-án.

A „Siketnéma-intézeti Tanárok Országos Egyesületé“-nek elnöksége.

Kiadó és laptulajdonos: a Siketnéma-intézeti Tanárok Orsz. Egyesülete.

Kiadóhivatal: Budapest, VIII. ker., Festetich-utca 3. szám.